

**Informacja do BIP o wynikach kontroli prawidłowości
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, ul. Słoneczna 28, 87 - 134 Zławieś Wielka
(zwanym dalej GOPS lub Ośrodkiem)**

*sporządzona w oparciu o Ustawę z dnia 6.09.2001 r. o dostępie do informacji publicznej
(Dz.U. z 2016 r. poz. 1764) art. 4 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 4 ppkt a*

I. Cel kontroli:

- Ocena realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.
- Ocena zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

II. Czas przeprowadzenia kontroli: w dniach 31 lipca, 1 i 3 sierpnia 2017 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia p. ██████████ - Kierownika GOPS oraz p. ██████████ - asystenta rodziny oraz analizę dokumentacji.

Zgodnie z art. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

GOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 29 marca 2017 r., przyjętego Uchwałą Nr XXIX/188/17 Rady Gminy Zławieś Wielka. W dokumencie wyszczególniono podstawę prawną dotyczącą ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jednak nie uwzględniono zapisu, że ośrodek realizuje zadania przypisane ustawą. Kierownik Ośrodka złożyła w tym zakresie stosowne oświadczenie.

Zadania Ośrodka szczegółowo ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, z dnia 20 maja 2013 r., wprowadzonego Zarządzeniem Kierownika GOPS Nr 1/2013.

Dokument zawiera w § 4 wyodrębnione w strukturze Ośrodka stanowisko asystenta rodziny oraz wyszczególnione zadania przypisane ustawą do realizacji.

Wójt Gminy Zławieś Wielka Zarządzeniem Nr 51/17, z dnia 24 lipca 2017 r., upoważnił p. ██████████ do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej nie wyodrębniono komórki realizującej zadania z pieczy zastępczej, co nie stanowi naruszenia przepisu art. 10 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny,*
- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Opracowano Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2017 – 2019, który został przyjęty Uchwałą Nr XXXIV/226/17 Rady Gminy Zławieś Wielka z dnia 28 lipca 2017 r.

W opracowanym dokumencie zawarto główny cel dotyczący zapewnienia kompleksowego wsparcia dzieciom i rodzinie oraz pomoc w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez zapewnienie rodzicom i ich dzieciom na terenie gminy wielowymiarowego i zintegrowanego systemu wsparcia, szczególnie w sytuacjach kryzysu i w obliczu trudności życiowych. Dokonano diagnozy potrzeb środowiska lokalnego i na tej podstawie sformułowano cele szczegółowe. Wcześniej nie opracowywano i nie realizowano 3-letnich gminnych programów. Kierownik Ośrodka złożyła w tym zakresie stosowne wyjaśnienia.

W okresie objętym kontrolą Kierownik GOPS częściowo dopełniła obowiązku rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny. Sprawozdania za lata 2015 i 2016 zostały przedstawione na sesji Rady Gminy Zławieś Wielka w terminie określonym w ustawie. Sporządzono sprawozdanie roczne z działalności GOPS za 2015 r. i 2016 r., w którym zawarto jedynie kilka informacji dotyczących ponoszenia przez gminę kosztów pobytu dzieci w pieczy zastępczej, faktu zatrudnienia asystenta oraz ilości rodzin objętych jego pracą.

W okresie objętym kontrolą GOPS zatrudniał następujących asystentów rodziny:

- p. ██████████ - w ramach umowy zlecenie w okresie od 19 stycznia 2015 r. do 15 lutego 2015 r., w ramach umowy o pracę w okresie od 16 lutego 2015 r. do chwili obecnej (od 23 marca 2016 r. nieobecna z tytułu chorobowego i urodzenia dziecka),
- p. ██████████ - w ramach umowy o pracę na zastępstwo, w okresie od 27 kwietnia 2016 r. do 15 czerwca 2016 r.,
- p. ██████████ - w ramach umowy o pracę na zastępstwo, w okresie od 1 lipca 2016 r. do 31 marca 2017 r.,
- p. ██████████ - w ramach umowy o pracę na zastępstwo, w okresie od 6 czerwca 2017 r. do chwili obecnej.

Asystenci obejmowali pomocą :

- w 2015 r. 16 rodzin, w tym 4 przypadki rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
  - w 2016 r. 22 rodziny, w tym 5 przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
  - w 2017 r. (do dnia 30 lipca) 19 rodzin, w tym 4 przypadki rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- przy zachowaniu zasady, iż równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w chwili zatrudnienia 1 asystent - p. ██████████ nie posiadała wymaganych kwalifikacji zgodnie z art. 12 ust. 1 pkt 1c ustawy. Powyższe braki w kwalifikacjach (obrona pracy licencjackiej i otrzymanie dyplomu ukończenia studiów wyższych zgodnie z art. 12 ust. 1 pkt 1a) zostaną uzupełnione we wrześniu br. Pozostałe zatrudnione na tym stanowisku osoby, posiadały wymagane wykształcenie. W aktach osobowych znajdowały się wszystkie oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 pkt 2, 3 i 4 ww. ustawy, z wyjątkiem dokumentacji asystenta p. ██████████, w których brakowało oświadczeń zgodnych z art. 12 pkt 3 i 4. W czasie trwania kontroli uzupełniono brakujące oświadczenia.

Dokumentacja kadrowa zatrudnionych asystentów zawiera *zakres czynności*, w którym ujęto wszystkie zadania zgodnie z art. 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Gmina tworzy możliwość podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny. W okresie objętym kontrolą, asystenci podnosili swoje kwalifikacje poprzez szkolenia tematyczne. W budżecie Ośrodka zostały zaplanowane środki finansowe na szkolenia.

Praca asystentów nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Zgodnie z art. 17 ust. 4 ustawy asystenci rodziny nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy Ośrodek Pomocy Społecznej podjął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występował do Kierownika Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie, a Kierownik przydzielał rodzinie asystenta. Powyższe ustalenia odbywały się zawsze w formie pisemnej.

Ponadto, zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina również wyraża pisemną zgodę na współpracę z asystentem.

Dotychczas nie było przypadku odmowy przyznania rodzinie asystenta.

Zbadano dokumentację wszystkim rodzin prowadzoną w okresie objętym kontrolą. Asystent dokumentował swoją pracę poprzez: dziennik wizyt w środowisku, kartę rodziny, diagnozę rodziny, notatki służbowe, sprawozdanie z przebiegu spotkań z rodziną, sprawozdanie półroczne z pracy asystenta z rodziną, plany pracy z rodziną.

Asystenci dokonywali okresowych ocen sytuacji rodziny nie rzadziej niż co pół roku, co jest zgodne z art.15 ust.1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Ze względu na braki kadrowe w zatrudnieniu asystenta rodziny, wzmożone działania w rodzinach prowadzili pracownicy socjalni. Nie wszystkie plany pracy zawierały terminy realizacji działań oraz ich przewidywane efekty, co jest niezgodne z zapisem art. 15 ust. 3 ww. ustawy.

- W zakresie realizacji zapisu art.15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem.*

Asystent rodziny jak dotąd nie prowadził monitoringu funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną. Z uwagi na niedobory kadrowe na stanowisku asystenta rodziny, w tym częste zmiany zatrudnionych osób na tym stanowisku, monitoring prowadzili pracownicy socjalni przez okres 3-6 miesięcy. Wizyty w środowisku były dokumentowane poprzez sporządzanie m.in. notatek służbowych.

Decyzja o zaprzestaniu lub dalszej współpracy asystenta z daną rodziną podejmowana jest wspólnie z asystentem, pracownikiem socjalnym i Kierownikiem GOPS na bieżąco. Zakończenie współpracy następuje na skutek osiągnięcia głównego celu założonego w planie pracy, w wyniku zmiany miejsca zamieszkania przez rodzinę poza teren gminy oraz rezygnacji rodziny ze współpracy z asystentem.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.*

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest na bieżąco przez pracowników socjalnych, a także dzięki ściślejszej współpracy z innymi służbami tj.: szkołą, ośrodkiem zdrowia, policją oraz środowiskiem lokalnym. Wymianie informacji oraz poszerzaniu wiedzy na temat środowiska lokalnego służą również coroczne konsultacje społeczne z udziałem pracowników socjalnych, radnych, sołtysa i rady sołectwa.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

W okresie objętym kontrolą na terenie gminy nie funkcjonowała placówka wsparcia dziennego. Natomiast na terenie gminy działają świetlice pozaszkolne, w których realizowane są zajęcia aktywizujące dzieci i młodzież. Ponadto dla młodszych dzieci w wieku przedszkolnym gmina zapewnia opiekę i rozwój w gminnych przedszkolach.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: *praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Gmina zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa (socjalnego, psychoterapeutycznego, pedagogicznego, prawnego) poprzez możliwość konsultacji na terenie gminy. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawione zostały przez Kierownika GOPS.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 3b i 4c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie gminy nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z tym gminy nie ponosiły kosztów związanych z ich funkcjonowaniem i szkoleniem. Z informacji przekazanych przez Kierownika GOPS wiadomo, iż nie była prowadzona dotychczas żadna kampania informująca środowisko lokalne o możliwościach pełnienia funkcji rodziny wspierającej z uwagi na brak potrzeb. W 2017 r. GOPS planuje zamieszczenie informacji w prasie lokalnej na temat rodzin wspierających.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Gmina współfinansuje koszty związane z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2015 r. - wydatkowano kwotę: 11 617 zł,
- w 2016 r. - wydatkowano kwotę: 15 020,70 zł,
- w 2017 r. (do dnia kontroli) - wydatkowano kwotę: 13 766,32 zł.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 2: *opracowanie planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanym z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej-*

Asystent rodziny współpracuje z rodziną biologiczną, której dzieci zostały czasowo umieszczone w pieczy zastępczej, uczestniczy w Okresowych Ocenach ds. Sytuacji Dziecka oraz w opracowaniu planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanego z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2015 r. w dniu 10 lipca 2015 r.,
- b) za II półrocze 2015 r. w dniu 28 stycznia 2016 r.,
- c) za I półrocze 2016 r. w dniu 22 lipca 2016 r.
- d) za II półrocze 2016 r. w dniu 30 stycznia 2017 r.
- e) za I półrocze 2017 r. w dniu 13 lipca 2017 r.

Powyższa analiza wskazuje, na zachowanie ustawowych terminów określonych w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 213).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie z uchybieniami. Zalecenia pokontrolne zostały przekazane Kierownikowi jednostki kontrolowanej.

Zespół kontrolny:

Oddział ds. Wspierania Rodziny
i Systemu Pieczy Zastępczej
Wydziału Polityki Społecznej

Zatwierdził:

Dyrektor Wydziału Polityki Społecznej